

Asia: VN/23943/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Lausunto

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

-

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kuopion kaupunki on sitoutunut kunnianhimoisiin jätteenhävitystä ja kierrätystä koskeviin tavoitteisiin. Kaupunki on tehnyt jo pitkään jätehuollon kehittämis-työtä hyvässä yhteistyössä yli maakuntarajojen 14 muun kunnan ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin ympäristö- ja jättepoliittisten tavoitteiden tehokas täytäntöönpano edellyttää kunnan riittävän vahvaa asemaa jätehuollossa. Toistuvat kavennukset kunnan jätehuollon järjestämisvastuuseen ovat ongelmallisia pitkäkestoisen ja tuloksellisen jätehuollon kehittämisen näkökulmasta. Jatkuvilla kuntavastuun supistuksilla myös vaarannetaan kuntien jätehuoltoon tekemät pitkäikäiset investoinnit saattamalla ne osin turhiksi, mistä kustannukset kantavat kunnat ja niiden asukkaat. Koska lainsäädäntömuutoksia on hankalaa ennakoita, vaikeutetaan myös tulevia investointeja.

Kunnat käyttävät aktiivisesti eri ohjauskeinoja (mm. jätehuoltomääräykset, jätetaksa ja jäteneuvonta) jätelain etusijajärjestyksen mukaisen jätehuollon edistämiseen kunnan jätehuoltovastuulla olevilla kiinteistöillä. Kunnallisella jätehuoltoviranomaisella on kattavat rekisterit kunnallisen jätehuollon piiriin kuuluvista kiinteistöistä, joiden palvelujen määräysten mukaisuutta seurataan tehokkaasti. Jätteiden erilliskeräys voidaan myös toimeenpanna näillä kiinteistöillä ilman valvontaviranomaisten toimenpiteitä ja raskaita hallintopakkoprosesseja. Kun kunnan vastuulta poistuu toimintoja, kunnilla ei ole enää mahdollisuutta ohjata yhdyskuntajätehuollon toteuttamista näillä kiinteistöillä, eivätkä ne ole enää kattavasti keskittyneissä rekisterissä ja seurannassa.

Kun ajatellaan kunnallisten jätehuoltopalvelujen kokonaisuutta, on yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista jakaa kunnan asukkaita kahteen eri luokkaan riippuen siitä, missä he asuvat. Tähän saakka kaikki asukkaat ovat voineet käyttää laajasti kunnallisia jätehuoltopalveluja: sekajätteen ja kierrätettävien jätteiden keräyksen lisäksi käytettävissä on ollut mm. jäteneuvonta, vaarallisten jätteiden (ml. lääkejätteiden) keräyspalvelut, poistotekstiilien keräys ja

lajitteluasemapalvelut. Jätelakiehdotus jättää täysin huomioimatta nämä palvelut ja niiden yhdenvertaisen saatavuuden kaikille asukkaille. Muutoksen myötä osa asukkaista jää näiden jätehuollon perusmaksuilla rahoitettavien palveluiden ulkopuolelle. Ongelmallista on sekin, jos nämä asukkaat käyttävät tosiasiaassa näitä palveluja edelleen, mutta palvelut katetaan muiden asukkaiden maksamilla maksuilla. Jätelain mukaisestihan kaikki jätehuollon palvelut on katettava jätemaksuilla.

Jätelaissa käytetään asumisessa syntyvän jätteen käsittelyä myös muualla kuin niissä säännöksissä, joita nyt ehdotetaan muutettaviksi. Lakimuutoksen esitöistä ei käy ilmi, miten käsittely näissä säännöksissä jatkossa tulkitaan eli tarkoitetaanko kaikkea asumisessa syntyvää jätettä vai ainoastaan kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä. Kunnan vastuulle on esimerkiksi säädetty asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, eikä tähän säännökseen ole esitetty muutosta. Tästä saattaa syntyä käsitys, että vaarallisen jätteen jätehuoltoa koskeva vastuu ulottuu kaikkeen asumiseen, vaikka laitosasumisen muut yhdyskuntajätteet rajataan kuntavastuun ulkopuolelle.

Jätelain muutosesityksessä tuodaan esille, että muutoksen myötä hyvinvointialueet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavat yksityiset yritykset voi-sivat jatkossa nykyistä paremmin hankkia yksiköidensä jätehuollon yhdeltä yritykseltä ns. yhden luukun palveluna sen sijaan, että osa yksikössä syntyvän jätteen jätehuollosta olisi edelleen kunnan vastuulla. Kuopion kaupunki huomauttaa, että tällä hetkelläkin yksikkökohtaisesti palvelun on voinut saada yhdeltä toimijalta eli kunnalliselta jäteyhtiöltä. Kun kiinteistöllä on asumista, jätelain mukaisesti kunta vastaa myös kiinteistöllä syntyvästä muusta yhdyskuntajätteestä, kun jätteet kerätään yhdessä. Onkin hyvin tyypillistä, että kunnalla on hoidossaan koko yhdyskuntajätehuollon kokonaisuus sosiaali- ja terveystalvakuja tarjoavissa asumisyksiköissä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan jätehuollon vastuunjaon muuttaminen yhtenäistää tulkintakäytäntöjä ja vähentää tulkintoihin liittyvien epäselvyyksien selvittämisestä kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Kuopion kaupunki toteaa, että nykyinen lainsäädäntö ei ole aiheuttanut alueella sellaisia tulkintaristiriitoja, joita ehdotettu muutos selventäisi. Kun uusia rajoituksia tehdään, aiheutetaan uusia tulkintarajoituksia. Kaiken kaikkiaan nyt ehdotettu muutos jätelakiin ei vähennä käytännössä lainkaan kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Päinvastoin muutos aiheuttaa jälleen tarpeen muuttaa kunnallisia jätehuoltomääräyksiä, ohjeita ja käytäntöjä eli lisää hallinnollista työtä.

Jätelain muutosesityksessä on arvioitu riittämättömästi muutoksen vaikutukset kuntiin ja sen asukkaisiin. Huolestuttavaa on erityisesti se, että muutoksia jäte-lakiin tehdään jatkuvasti ilman, että on arvioitu muutosten vaikutuksia kokonaisuutena. Nyt tehtävä jätelain muutos saattaa vaikuttaa yksinään pieneltä. Kun otetaan huomioon, että se on osa jatkuvaa muutosten sarjaa, jolla kavennetaan kunnan vastuuta ja toimintamahdollisuuksia jätehuollossa, sen merkitys on suurempi.

Kuopion kaupunki katsoo, että jätelakiin ei tulisi tehdä esitettyä muutosta, vaan asumisen jätehuollon järjestämisen tulisi säilyä kattavasti kunnan vastuulla. Jätelain tulevassa uudistamisessa kuntien asemaa ja toimintamahdollisuuksia tulisi vahvistaa, jotta varmistetaan tehokas, alueellisesti kattava ja ympäristövastuullinen jätehuollon infrastruktuuri. Erityisesti pienille toimijoille kunnan järjestämä ja keskitetysti kilpailuttama jätehuolto laajoine kierrätysmahdollisuuksineen mahdollistaa etusijajärjestyksen mukaisen jätehuollon lisäksi palvelun saatavuuden ja vaivattomuuden. Kuntien jäteyhtiöt joka tapauksessa kilpailuttavat kuljetuspalvelut ja merkittävässä määrin myös jätteiden käsittelypalveluja yksityisiltä jätteenalan yrityksiltä, edistetään myös kilpailua ja alueellista yritystoiminnan kehittymistä.

35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

-

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

Siirtymäsäännös

-

Muuta huomioitavaa

-

Kisonen Hanna
Kuopion kaupunki - Kuopion kaupunginhallitus